

Støjhegn eller støjdæmpende asfalt?

Seks kommuner samarbejder om støjhandlingsplaner

AF MORTEN AGERLIN PETERSEN
Senior Transport
Planner, Rambøll
map@ramboll.dk

Seks af Danmarks mest støjplagede kommuner, der ligger i hovedstadsområdet, har gennem Silent City-partnerskabet lavet et fælles udbud om støjhandlingsplaner. Planerne er her i foråret på vej i høring og skal til sommer sendes til Miljøstyrelsen. Det tværkommunale samarbejde har ikke kun lettet den enkelte kommunes arbejdsgange, men også øget kvaliteten af planernes indhold.

AF JOHNNY LUND-WENDT
Chefkonsulent
Rambøll
jolw@ramboll.dk

Det vurderes, at der i Danmark er over 1,3 million mennesker, der er påvirket af trafikstøj, som ifølge WHO kan medføre gener som søvnproblemer, hovedpine, forøget blodtryk, hormonelle påvirkninger, stress og forøget risiko for hjertesygdomme.

På grund af trafikstøjens konsekvenser kræver EU-lovgivning, at niveauet af trafikstøj skal opgøres for tætbebyggede områder eller områder ved eksempelvis motorveje, jernbaner og flyvepladser. I Danmark er der krav til blandt andet Vejdirektoratet, Banedanmark og 17 kommuner om at lave en støjkortlægning og en efterfølgende støjhandlingsplan.

I en støjkortlægning beregnes vejtrafikstøjen på baggrund af trafiktal. På Miljøstyrelsens vegne har SWECO lavet en støjkortlægning for samtlige 17 kommuner. Da kortlægningerne blev færdige i sommeren 2023, gik arbejdet med støjhandlingsplaner i gang. En vigtig del af en støjhandlingsplan er at identificere kommunale 'hot-spots' med meget støj og derefter at pege på og prioritere forskellige indsatser mod støj som eksempelvis støjværn, støjdæmpende asfalt og hastighedsnedsættelse.

Partnerskabet Silent City har koordineret et fæl-

les indkøb af støjhandlingsplaner. Da krav, tidsperiode og geografis udfordringer ligner hinanden meget i hovedstadsområdet, var det oplagt at prøve et tværkommunal udbud med efterfølgende fælles proces og input til indhold i støjhandlingsplanerne. Rambøll vandt opgaven – og indgik i et udviklingsforløb med kommunerne.

I forløbet har kommunerne i fællesskab deltaget i inspirationsseminar samt udviklet metoder for at >>

OM SILENT CITY OG STØJHANDLINGSPLANER

Silent City er et partnerskab, der fungerer som et Living Lab for trafikstøj, og Gate 21 er vært for partnerskabets sekretariat. Her går 13 kommuner og Region Hovedstaden forrest i kampen mod trafikstøj. I 2023 indgik seks af Silent Citys kommuner: Albertslund, Gladsaxe, Glostrup, Hvidovre, Lyngby-Taarbæk samt Vallensbæk i et fælles udbud om støjhandlingsplaner.

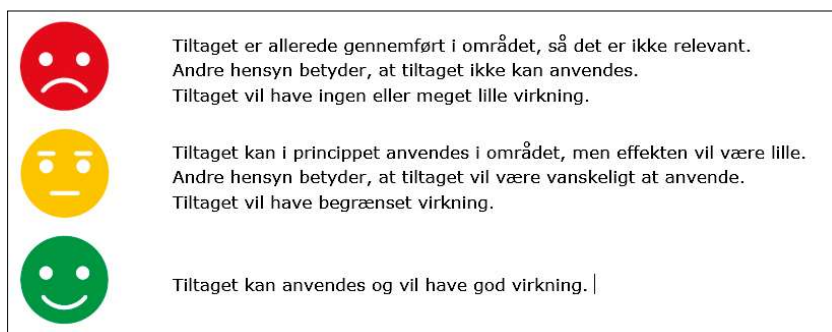
Det er anden gang, at flere kommuner går sammen om et fælles udbud på området, men første gang at hele seks kommuner får fælles glæde af initiativet.

AF MARIA TESTMANN
Civilingeniør, Lyngby-Taarbæk Kommune
mtm@ltk.dk

AF KAROLINA HUSS
Seniorprojektleder
Gate 21
karolina.huss@gate21.dk

Figur 1: I analysen af de udpegede indsatsområder er en række mulige støjdæmpende tiltag analyseret og mærket med en smiley. Den markerer, om et tiltag er relevant for indsatsområdet (ikke om det er godt eller dårligt). Smiley-modellen har givet et hurtigt overblik over de tekniske muligheder i alle indsatsområderne i den enkelte kommunes støjhandlingsplan.

prioritere indsatser mod støj og kommunikation til borgerne. Lige nu er planerne på vej i offentlig høring og skal sendes til Miljøstyrelsen senest i sommeren 2024.

Støj: fra kortlægning til handlingsplan

Kortlægningen af vejstøj er baseret på kommunernes og Vejdirektoratets oplysninger om vejene og trafikken. Trafiktal og andre data kombineres med oplysninger om terrænforhold, bebyggelse og bygningsanvendelse i en samlet digital model, som derefter beregner trafikstøjen i hele kommunen. Resultaterne er støjkonturkort, der viser støjens udbredelse og oplysninger om støjniveauet på facaden af hver eneste bolig i kommunen.

På vegne af kommunerne har Rambøll derefter udført analyser for at identificere områder med de største koncentrationer af støjgener for boliger, som udsættes for støj fra kommunens egne veje. Det er de områder, kommunen bør prioritere i en støjhandlingsplan, mens Vejdirektoratet er ansvarlig for de områder, hvor støjen kommer fra statens veje.

Der blev i hver af de seks kommuner udpeget cirka ti indsatsområder, som kan prioriteres i en plan for at begrænse støj. Efter områderne er identificeret, har Rambøll og hver kommune i fællesskab gennemgået områderne og fundet frem til de virkemidler, der med fordel kan gennemføres som eksempelvis støjværn og støjdæmpende asfalt. Det var en effektiv proces, som sikrede, at de mulige indsat-

ser passer sammen med andre hensyn i kommunernes planlægning.

Resultater af støjkortlægningen og analysen af indsatsområderne er for hver kommune samlet i et forslag til en støjhandlingsplan. Den indeholder også et samlet katalog over muligheder for at dæmpe vejstøj og gennemgår de udvalgte indsatsområder, hvor der er konkrete forslag til en indsats. Kommunerne har dermed fået viden om støjforholdene og mulighederne for at gøre noget ved det.

Indblik i konkrete tiltag – og et skærpet blik hos rådgiveren

I arbejdet med de seks støjhandlingsplaner er det blevet tydeligt, at mange kommuner nu arbejder med hastighedsreduktioner som værktøj i trafikplanlægningen. Det dæmper støjen og har samtidig en lang række andre fordele. Tiltaget er derfor også en del af forslagene til de kommende støjhandlingsplaner.

De seks kommuner har stort set udnyttet det potentiale, der er i at bruge støjreducerende vejbelægninger. I fremtiden vil det i højere grad være vejenes vedligeholdelse, der har betydning for vejstøjen.

Ofte kan det i tæt bebyggede områder være vanskeligt at pege på traditionelle tiltag, som kan begrænse støjen. I de situationer er mange kommuner interesserede i at bruge ny viden om, hvad visuelle elementer i bymiljøet kan betyde i forhold til at reducere de oplevede gener fra støjen.

Der er også i kommunerne interesse for at stille viden til rådighed for boligejere, der selv vil gøre noget for at dæmpe støj ved at udskifte vinduer og etablere støjhegn i egne haver.

Det er imidlertid også karakteristisk for de seks kommuner, der har samarbejdet om støjhandlingsplanerne, at de alle er udsat for betydelig støj fra statens veje. Det er et forhold, som borgere og politikere er meget opmærksomme på. Kommunerne er derfor enige om at fortsætte deres samarbejde om at påvirke statens indsats.

Den model, hvor en gruppe kommuner vælger at gå sammen om at udbyde udarbejdelse af støjhandlingsplaner, har efter Rambølls opfattelse styrket grundlaget for det samarbejde, kommunerne allerede har på støjområdet. Modellen har betydet, at deres støjhandlingsplaner er baseret på den samme tilgang, og det har gjort det muligt at trække på hinandens erfaringer. Det har også betydet, at rådgiveren har haft en robust samlet opgave med flere ressourcer til at udvikle analyseredskaber og gøre mere ud af alle de identiske eller næsten ens elementer i støjhandlingsplanerne.

Samarbejde får tidligere erfaringer frem i lyset

Lyngby-Taarbæk Kommune er en af de kommuner, som deltog i det fælles udbud af støjhandlingsplaner. Kommunen indgik i samarbejdet for blandt andet at styrke sammenhængen og genkendeligheden mellem de kommunale støjhandlingsplaner. Samtidig ønskede kommunen at få en bedre faglig sparring om at udarbejde planen med andre kommuner i hovedstadsområdet.

Samarbejdet med de øvrige kommuner og rådgiver gav et godt fundament for en god og forståelig støjhandlingsplan. Fordelen var blandt andet, at alle kommuner bidrog med både gode og dårlige erfaringer fra tidligere støjhandlingsplaner.

Ved at få erfaringerne frem i lyset kunne kommunerne i fællesskab tale om, hvil-

ke metoder der havde vist sig at være bedst til denne type planer. Blandt andet havde flere kommuner fra tidligere planer haft en god respons fra borgerne på at benytte en smiley-ordning i planen. Denne løsning valgte Lyngby-Taarbæk Kommune derfor at indarbejde i de nye støjhandlingsplaner, så læserne hurtigt ved hjælp af smiley'erne kan se, hvilke tiltag der er mulige at udføre i deres nærområde.

Fællesudbuddet og samarbejdet om planerne har ikke haft indflydelse på de udpegede indsatsområder eller forslag til tiltag i Lyngby-Taarbæk Kommune. Dét er i kommunen sket udelukkende ud fra støj-kortlægningens resultater.

Ud over faglige gevinster, som deling af erfaringer med andre kommuner og mere ensartede støjhandlingsplaner, har kommunen også oplevet andre fordele ved det fælles udbud – eksempelvis at Silent City-sekretariatet hos Gate 21 har stået i spidsen for selve udbuddet, hvilket har sparet tid for kommunerne. Herud-

over har kommunerne deltaget i planlægningsmøder undervejs i processen. Disse møder har været vigtige for Lyngby-Taarbæk Kommune, idet kommunerne har kunnet drøfte og perspektivere udfordringer i planerne, og sammen har fundet de rette løsninger.

Samarbejdet med de andre kommuner, Gate 21 og rådgiver om fælles udarbejdelse af støjhandlingsplanerne har været givende og fagligt inspirerende for Lyngby-Taarbæk Kommune.

Gevinster ved fælles udbud på andre områder

Som grøn partnerskabsorganisation, der faciliterer klimahandling, har Gate 21 tidligere samlet kommunernes efterspørgsel i fælles udbud på flere områder. Støjhandlingsplanerne er en lovpligtig og rimeligt rammesat opgave, hvor kommunerne har kunnet øge effektivitet og kvalitet af det færdige produkt.

På andre områder er behovet for samarbejde inden for udbud og indkøb mere

åbent og skal kvalificeres. Måske passer leverandørernes produkter ikke helt til udfordringen, eller kommunernes former og kriterier for udbud er uskarpe. Her er Gate 21 lykket med at skabe et arbejdsfællesskab mellem kommuner, der sender en signalværdi til markedet, og hvor kriterier og funktioner til et udbud udvikles for første gang.

Eksempler på områder, hvor nye udbudsområder er udviklet i fællesskab, er emissionsfrie arbejdsmaskiner, ladestander eller et system, der kan se, om idrætshaller bliver brugt. Lige nu er Gate 21 i gang med en proces, hvor flere kommuner langs med den kommende letbane afsøger markedet for leverandører af dele mobilitetsløsninger for efterfølgende at lave et fælles udbud.

Erfaringerne med fællesudbud af Støjhandlingsplan 2024 giver yderligere inspiration til at se på, om der er andre tilsvarende planer, som kommunerne kunne indgå i samarbejde om at få udarbejdet. ●